

**„Debreczen,
szabadságunk nyugalmas
bölcsője”**

– írók, költők 1849-ben ...

Az 1848-49-es Magyar Forradalom és Szabadságharcról lesz szó.

1849-ben sok költő, író menekült Pestről
Debrecenbe.

A harc miatt menekültek el a fővárosból.

Debrecen Hajdú-Bihar megyében található.

Debrecenben kiállítás nyílt egy múzeumban.

A kiállítás neve:

**„Debreczen... szabadságunk nyugalmas
bölcsője” – írók, költők 1849-ben.**

Híres költők:

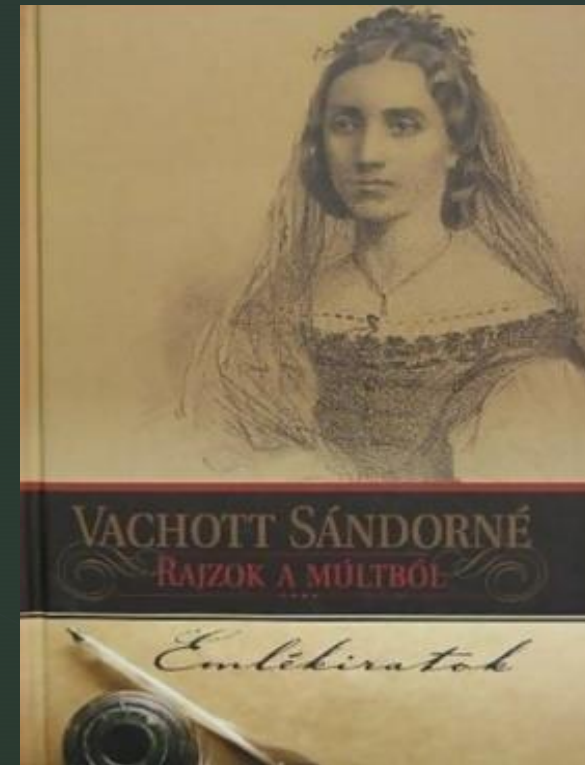
- Petőfi Sándor
- Arany János
- Vachott Sándor
- Vörösmarty Mihály.

Híres író:

- Jókai Mór

A harc idején családjuk is velük jött Debrecenbe.

Vachott Sándorné leírta, hogyan éltek a családok.

A kiállítás a Debreceni Református Kollégiumban
nyílt,

Az Oratórium előtti térben.

Az oratórium imatermet jelent, ahol imádkozni lehet.

Az Oratórium előtti térben ülésezett az
országgyűlés.

Az országgyűlésen az ország fontos ügyeiről
beszélgetnek a képviselők.

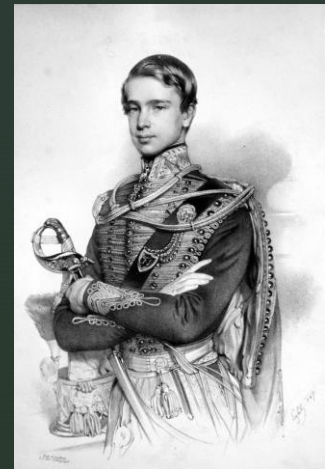
Például törvényeket fogadnak el.

A képviselők az üléseken tudnak vitázni
egymással.

Az országgyűlés a harc előtt Pesten ülésezett.
1849-ben költözött Debrecenbe az országgyűlés.

Elfogadták a Függetlenségi Nyilatkozatot.
Mindenki egyetértett abban,
hogy Magyarország független ország legyen.
A magyar embereknek fontos volt,
hogy ne legyen idegen királyuk.
Erről nyilatkoztak, vagyis véleményüket elmondták.
A Habsburg-házi király többé nem lehetett
a magyarok királya,
ezt úgy hívták, trónfosztás,
mert a Habsburg-ház Ausztria királyi családja volt.

Vachott Sándorné leírta, mivel foglalkoztak az írók feleségei.

Az írók feleségei együtt sétáltak Debrecenben.

Az írók feleségei megbeszéltek a gondjaikat egymással.

Az írók feleségei színházi előadásokra, koncertekre és a Nagyerdőbe jártak.

Az írók feleségeit a politikai események is érdekelték.

Támogatták a férjüket.

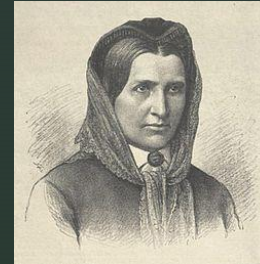
Az írók feleségei is jártak néha gyűlésekre.

Úgy mondták, honleányként viselkedtek.

Híres asszonyok voltak ők

- Vörösmarty Mihály felesége Csajághy Laura,
- Petőfi Sándor felesége Szendrey Júlia,
- Vachott Sándorné,
- és Jókai Mór felesége, Laborfalvy Róza, aki színésznő volt.

A Csapó utcában volt ideiglenes lakóhelyük.
Az utcát ezért az írók utcájának is nevezik.
Az ideiglenes lakóhely azt jelenti,
hogy nem volt saját lakásuk,
de valakinél lakhattak.

Az asszonyok zászlókat varrtak
és tépéseket készítettek.
A tépéseket a sebesültek kötözésére használták.
A harcban sok sebesült volt.
Ágyneműt, fehérneműt is küldtek a sebesülteknek.
A fehérneműt a ruha alatt hordjuk.

Petőfi Sándor Erdélybe ment harcolni.
Erdély ma Romániában van,
egy részén ma is sok magyar ember lakik.

Petőfi Sándor felesége és négyhónapos kisfia,
Zoltán Debrecenben maradt.

Felesége azt kérte a magyar asszonyoktól,
hogy szeressék férjeiket,
ha harcolni mennek a hazáért.

A TÁRLAT DEBRECENBEN

Megmutatjuk, hogy régen milyen lakásban laktak az írók és a költők.

A kiállítás címe

„Debreczen... szabadságunk
nyugalmas bölcsője” – írók, költők 1849-ben

Ilyen ruhában voltak a diákok. →

A diákok ruháját Zrínyi-dolmánynak hívták.

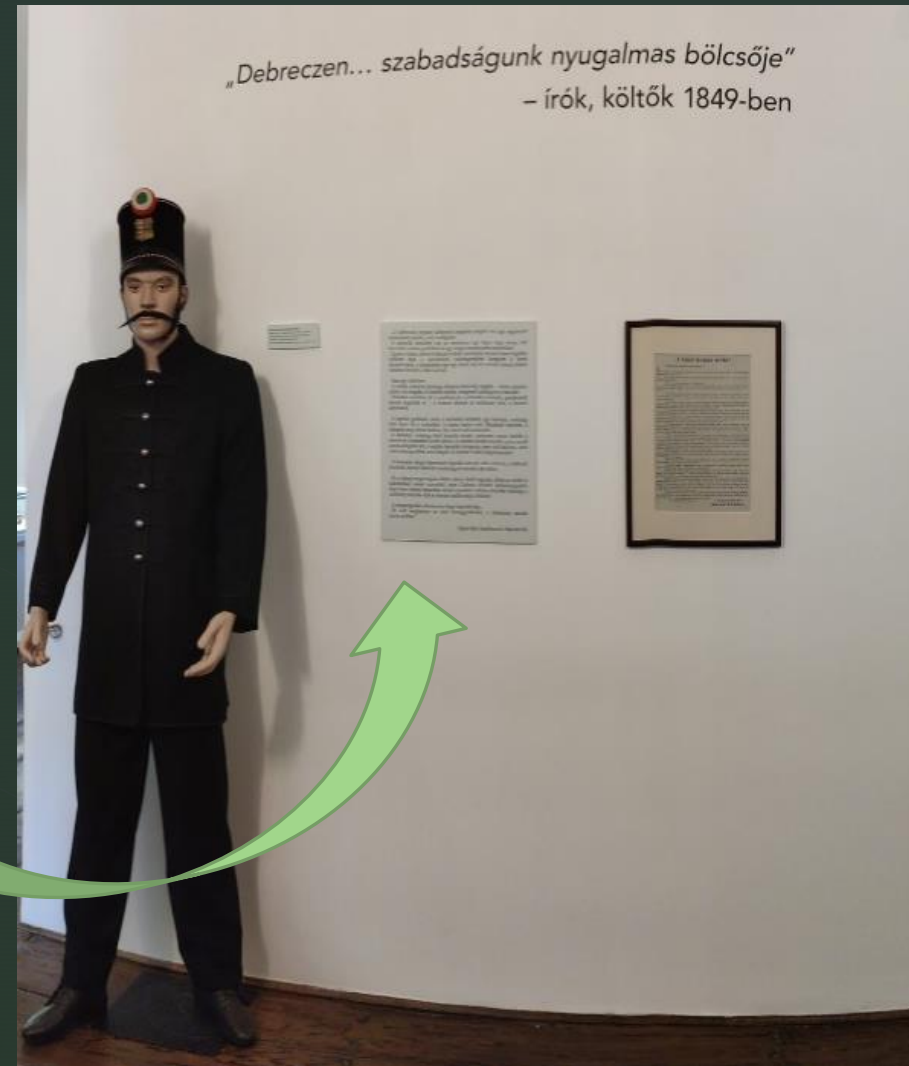
A diákok tanuló emberek.

A diák mellett egy írás van a falon.

Az írás arról szól,

hogy Kossuth Lajos

mit mondott az embereknek.

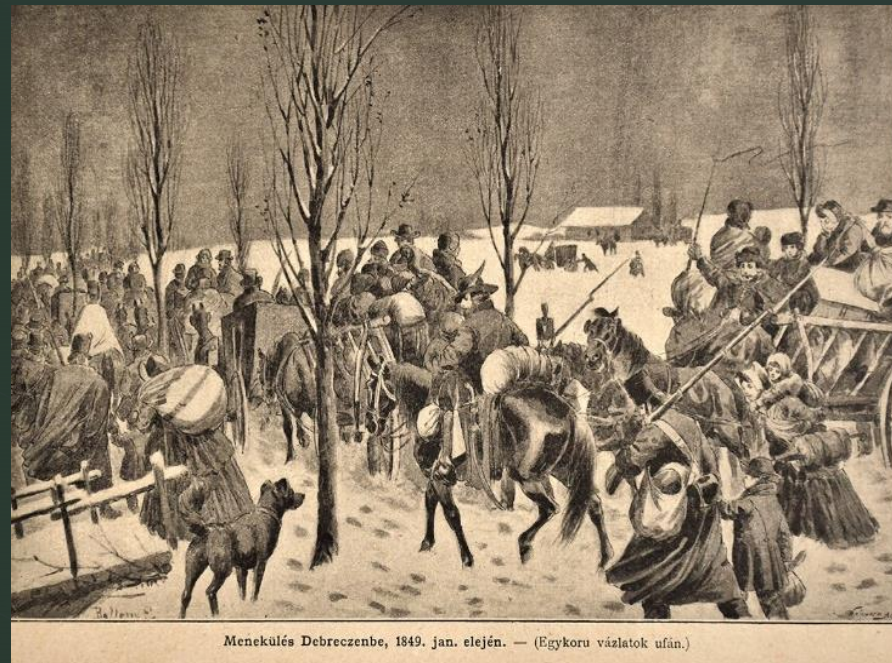

Szoboszlai Pap István püspök volt.
A püspök a templomban dolgozik,
mint a papok.
A püspök a papok főnöke.
A püspök megengedte, hogy
a harangokból ágyút készítsenek.
Az ágyú a harchoz kellett.

Sokan menekültek Budapestről
Debrecenbe.

Vonattal utaztak, utána gyalogoltak,
vagy lóval mentek.

Menekülés Debreczenbe, 1849. jan. elején. — (Egykoru vázlatok ufán.)

A haditábor a katonák tábora.

A haditáborban kevés volt az ennivaló, a katonák keveset tudtak enni.

A haditáborban kevés volt az innivaló, a katonák keveset tudtak inni.

A haditáborban a katonák élete nehéz volt.

A kollégium tanárai és diákjai
segítettek azoknak az embereknek,
akik a haditáborban voltak.

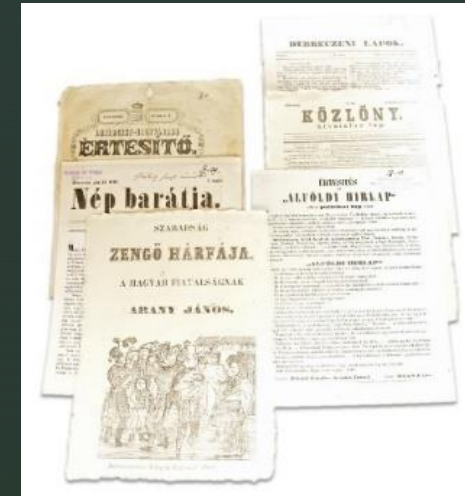
Sok újságot nyomtattak.

Az újságokba írtak az írók.

Az írók történeteket írtak

és leírták a nap eseményeit is.

A költők versei is az újságokban voltak.

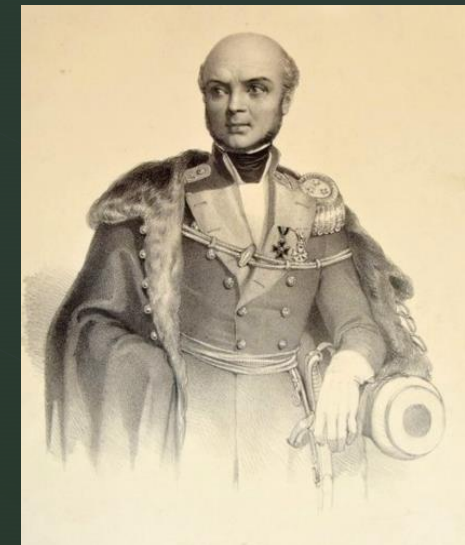

Tábornokok vezették a harcokat.

Bem József híres tábornok volt.

Bem apóként is hívták.

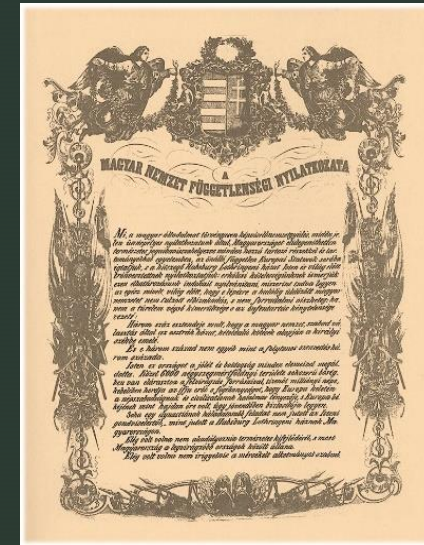
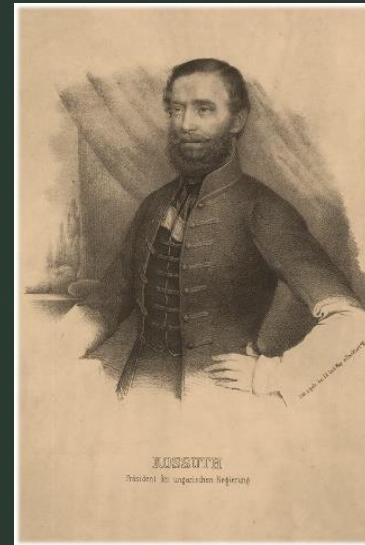
Bem apó barátja volt Petőfi Sándor költő.

A Függetlenségi Nyilatkozat azt jelenti,
hogy Magyarország szabad akar lenni.

Ez a szabadság nagyon fontos
Magyarországnak.

Kossuth Lajos és társai írták a
Függetlenségi Nyilatkozatot.

Debrecenben a Csapó utca 16-ban
ilyen volt egy szoba.

Itt lakott Vörösmarty Mihály.

Ebben a házban sokszor találkoztak a
költők és az írók.

Sok híres írónak és költőnek
volt felesége.

A feleségek gyakran eljöttek ide
a kollégiumba.

A feleségek fontos dolgokat beszéltek meg.

A feleségek otthon nevelték a gyerekeket.

A feleségek otthon ruhákat varrtak.

A feleségek otthon kokárdákat varrtak.

A kokárda így néz ki:

A kiállításon hangszerek is vannak.

A hangszerekkel a harcra

biztatták az embereket.

Hangszer a dob és a trombita is.

dob

trombita

Költők és írók Debrecenben

Kossuth Lajos

A magyar történelem fontos embere volt.
Az 1848-as és 1849-es szabadságharc vezetője,

aki a nemzeti függetlenségért harcolt.

A nemzeti függetlenség azt jelenti,
hogy egy ország saját maga irányít,
és nem idegen király uralkodik.

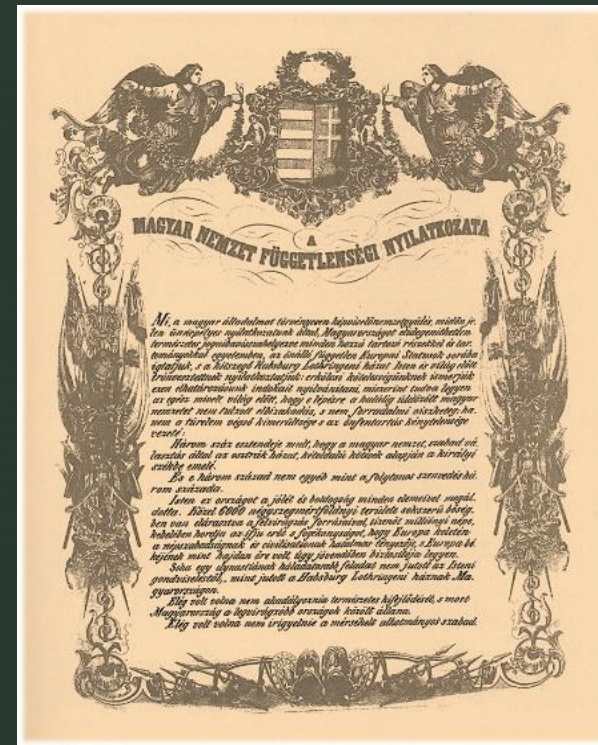
Kossuth Lajos újságíró és politikus volt.

A szabadságharc alatt ő vezette az országot.

A Függetlenségi Nyilatkozat kimondása a
névéhez fűződik.

A Függetlenségi Nyilatkozat egy dokumentum,
ami kimondja Magyarország függetlenségét.
Így néz ki:

Petőfi Sándor

Magyar költő és forradalmár.

A magyar költészet meghatározó embere volt.

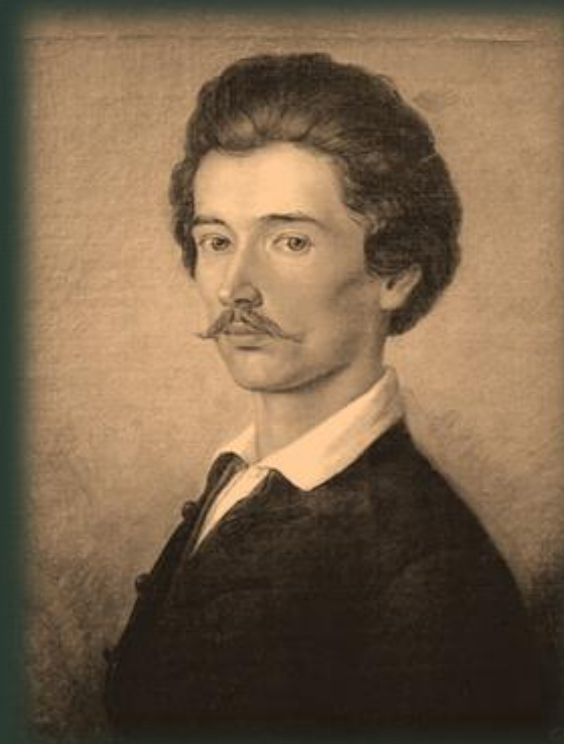
A forradalmár azt jelenti,
szabadságért harcoló ember.

Petőfi Sándor nagyon sok verset írt.

A szabadságharcban halt meg.

Debrecenben írta az

Európa csendes, újra csendes című versét.

Jókai Mór

Író volt.

A szabadságharc alatt Jókai Mór is
Kossuth Lajos után

jött Debrecenbe.

Több újság szerkesztője volt.

Cuczor Gergely

Költő, nyelvtudós.

A nyelvtudós olyan személy,
aki nagyon jól ért a magyar nyelvhez.

A Riadó című verséért 6 év börtönre ítélték.

Cuczor Gergely verse az egyik debreceni
újságban jelent meg.

Arany János

Költő volt.

Szabadságharc idején újságot szerkesztett.

Beállt nemzetőrnek.

A nemzetőr olyan ember, akit behívtak katonának és ha kellett, fegyveresen szolgált.

Ilyen ruhájuk volt:

Arany János a Belügyminisztérium fogalmazója is volt.

A fogalmazó olyan személy, aki az eseményekről ír, beszámol.

Vajda János

Költő volt.

1848-ban vörössipkás hadnagy.

A vörössipkások a legbátrabb harcosok voltak
a szabadságharcban.

Vörös volt a sapkájuk.

FONTOS KIÁLLÍTOTT TÁRGYAK AZ 1848-49-ES SZABADSÁGHARC IDEJÉRŐL

A képen egy 1849-es ágyút látunk.

A képen nem igazi ágyút látunk.

Ez egy kicsi ágyú.

A kicsi ágyúkat, ágyúmakettnek nevezzük.

A csövére az 1849 és a TŰZ szót írták.

A készítőjének nevét és helyét még ma is tudjuk.

Etsedi Albert készítette Gyulán.

Ágyú

Ez egy karkötő.

Ez a karkötő azért különleges, mert pénzből és
pénzérmékből készítették.

A karkötőt 1848-ban vagy 1849-ben készítették.
Igazi pénzérméket fűztek fel karkötőnek.

Karkötő

Egy régi sálat láthatunk a képen.

Régen nyaksálnak vagy
nyakravalónak nevezték.

Fekete színű, finom,
puha ruhaanyagból készítették.

A magasrangú katonatiszteknel
a sál szélén fehér díszítő varrás is volt.

A magasrangú katonatisztek
a harcoló katonák vezetői voltak.

Például: Bem József.

Nyakravaló

Petőfi Sándorral történt egy érdekes eset
a sállal kapcsolatban.

1848-ban a költőt Bem tábornokhoz helyezték Erdélybe.
Bem tábornok a költőt Debrecenbe küldte futárjaként
Mészáros Lázár hadügyminiszterhez.

A hadügyminiszter az ország egyik fő vezetője.
Katonai ügyekkel foglalkozik.

A költő hanyagul jelent meg a miniszter előtt.
Kihajtott gallérral, nyakkendő és kard nélkül.

Régen ez nagyon tiszteletlen dolog volt.

Nagy vitát is okozott a költő és a miniszter között.

Manapság sál vitaként emlegetik.

Ez egy dob.

Az 1848-as és 1849-es

szabadságharcban

sok gyermek vett részt.

A sok gyermek a sereg előtt

kicsi csoportban ment.

A sok gyermek menet közben

katonai zenét játszott.

Például a Rákóczi, a Kossuth

vagy a Klapka indulót.

A dobot széles fekete bőr szíjon,

vállra akasztva hordták.

A szíjra rögzítették a dobverőket is.

A katonazenekarokban mai is

nagy szerepe van a dobosoknak.

Nemzetőr dob

A képen egy tárogató nevű hangszert látunk.
A Magyarországot meghódító törökök
hozták magukkal.
Innen kapta a nevét a hangszer „töröksíp”.
Régen hadi sípként és zenélésre használták.
A katonai életben felhívta a figyelmet a riadóra,
a rohamra, az ébresztőre és az alvásra.

Tárogató

A képen Kossuth-bankók vannak.

Ezek papírpénzek voltak.

A szabadságharc után Magyarországon
ilyen bankókkal fizettek az emberek.

Volt forint és krajcár.

Először Pesten nyomtattak bankókat.

1849-ben a kormány elköltözött Debrecenbe.

1849-től Debrecenben nyomtatták a bankókat.

Itt a Debreceni Református Kollégium
első emeletén volt a pénzügyminisztérium.

A földszinten pedig a nyomda volt,
ahol a Kossuth-bankókat nyomták.

Kossuth-bankó

A képen egy gyönyörű pénztárcát látunk.
Gyöngyökkel és virágokkal gazdagon díszített.
A gazdagon díszített azt jelenti,
hogy a pénztárcán sok dísz van.
A pénztárcát Kossuth Lajos felesége,
Kossuthné Meszlényi Terézia készítette.
Ma a Debreceni Református Kollégium
Múzeumában látható.

Kossuth tárcája

Szabadság zengő hárfája – újságok, ponyvák

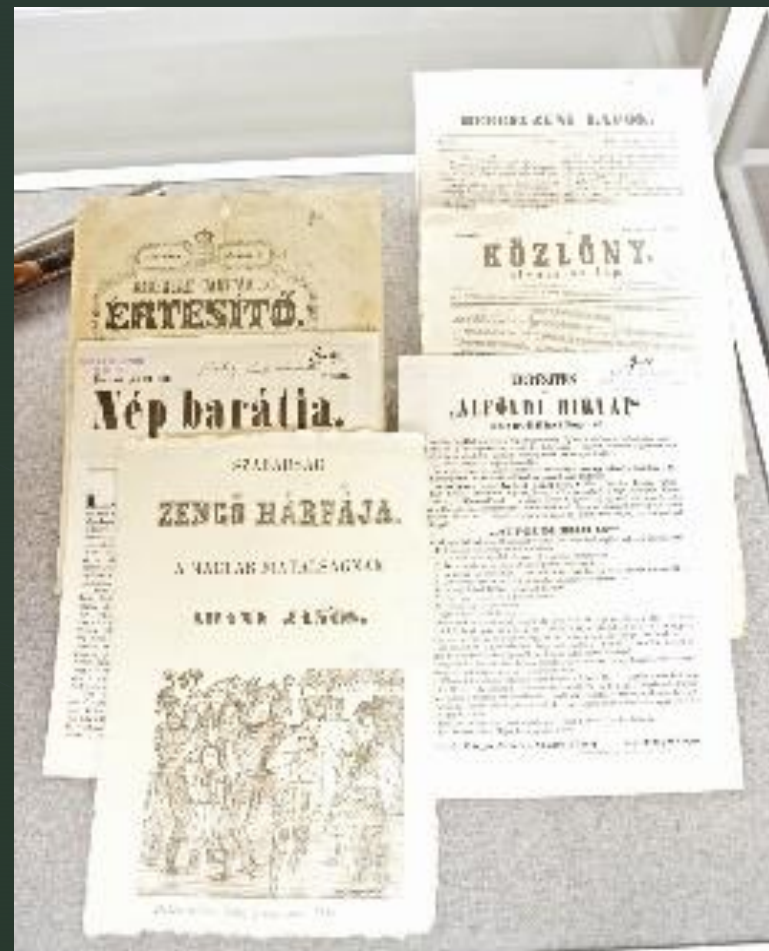
1849-ben Debrecen is kiemelkedő volt újságírásban.

Itt is jelentek meg fontos újságok.

Például:

- Alföldi Hírlap,
- Esti lapok,
- Nép Barátja,
- Márczius Tizenötödike,
- Debrecen-Nagyváradai Értesítő,
- Közlöny,
- Munkások Újsága.

Sok Pestről érkező költő és író is írt az újságokba.

Sárosi Gyula: Ponyvára került Arany Trombita

Ezekben az időkben sok ember nem tudott írni és olvasni.

Mivel az emberekkel tudatni kellett az új dolgokat, ezért olvasták fel nekik a ponyvákat.

A ponyva egy könnyen érthető írás, történet.

Mindenki könnyen meg tudta jegyezni.

A könnyen érthető írásokat a kocsmákban olvasták fel.

A kocsmákban sok ember volt.

Ilyen ponyva volt például Sárosi Gyula – Ponyvára került arany trombita című műve.

A múzeumi tárlatvezetés eredeti
szövegének KÉK adaptációját
végezték:

Hedbergné Molnár Veronika

Simon Marietta

Takács Melinda

Timkó Szilvia Anna

A KÉK adaptált szöveg ellenőrzését
végezte:

Sallai Ilona

Érdekvédelmi tanácsadó

ÉFOÉSZ